

Załącznik 8.8 SYNTETYCZNE ODPOWIEDZI NA PYTANIA BADAWCZE

Obszar 1. Aktywna integracja

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
1.	Jaka jest teoria zmiany wsparcia (logika interwencji) w aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym? Czy zastosowana logika interwencji pozwoli/pozwoła na osiągnięcie spodziewanych efektów interwencji w ramach RPO WP 2014-2020?	Teoria zmiany wychodzi od potrzeb i wyzwań aktywnej integracji związanych z wysoką liczbą klientów pomocy społecznej w regionie, wysokim poziomem bezrobocia oraz niewystarczającym potencjałem podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej przy jednoczesnej ich skuteczności w prowadzeniu działań aktywnej integracji. Zgodnie z diagnozą problemu wsparcie kierowane jest przede wszystkim do osób pozostających bez pracy – bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, biernych zawodowo i do osób z różnymi niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem niepełnosprawności intelektualnych i sprzężonych. Założono, iż w wyniku wsparcia poprawi się sytuacja tych osób na rynku pracy, a część z nich otrzyma zatrudnienie w wyniku działań projektowych. Zaplanowane działania kompleksowo odpowiadają na zidentyfikowane problemy, na pierwszym miejscu stawiając zwiększenie zatrudnialności uczestników projektów oraz kompleksowe wsparcie uczestników w procesie włączania społecznego. Wszystkie działania mają przypisane w Programie wskaźniki produktów. Mierniki te są trafnie dobrane i odnoszą się do wszystkich kluczowych działań i grup docelowych. Zastosowana logika interwencji w pełni pozwoliła na osiągnięcie spodziewanych, skwantyfikowanych efektów interwencji.
2.	Jaka jest skuteczność wsparcia w zakresie badanego obszaru?	Cele kwantyfikowalne Programu zostały już przekroczone w realizowanych i zakończonych projektach. Największy udział w osiągnięciu wskaźników produktu i rezultatu mają projekty realizowane przez organizacje pozarządowe, w mniejszym stopniu projekty realizowane przez OPS. Sektor pozarządowy stanowi największą szansę skutecznej reintegracji w regionie. Rozkład terytorialny projektów wskazuje na niedoreprezentowanie powiatów bieszczadzkiego, stalowowolskiego, tarnobrzeskiego i leskiego, w których odsetek klientów pomocy społecznej pozostaje wysoki na przestrzeni lat 2014-2020. Osiągnięto wysoką skalę wsparcia

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		<p>podmiotów reintegracji zawodowej, założono 2 nowe KIS i 3 CIS, wsparto niemal wszystkie ZAZ w regionie. Niski potencjał aplikacyjny OPS wynikał głównie z obciążenia tych instytucji, ale też z ich obaw przed osiągnięciem wskaźników zatrudnialności na koniec projektu oraz podniesienia kwalifikacji osobom z niepełnosprawnościami. Pozytywnie należy ocenić rozwiązanie instytucji Programu, znoszące obligatoryjność rekomendowanych wysokości tych wskaźników i przeniesienie ustalenia ich ostatecznej wysokości na etap negocjacji. W trakcie realizacji wsparcia zidentyfikowano wpływ czynnika spadającej liczby klientów pomocy społecznej i wzrostu udziału tzw. trudnego uczestnika, co skutkowało trudnościami z rekrutacją oraz konieczność prowadzenia szerszej gamy wsparcia wobec osób biernych zawodowo. Jako, iż tendencja ta będzie utrzymywać się w przyszłej perspektywie, zaleca się rozważenie wyższego o co najmniej 10% kosztu jednostkowego wsparcia (w cenach z 2021 roku), ukierunkowane na aktywizację zawodową tej grupy. W projektach wprowadzono skuteczny środek zaradczy w postaci zastosowania rekrutacji ciągłej. Mimo, iż w realizowanych projektach przekroczono wartości docelowe wskaźników efektywności zatrudnieniowej zakładane w Programie, w momencie badania pracuje niewiele ponad 1/3 uczestników wsparcia. Przyczyny braku aktywności zawodowej mają charakter głównie strukturalny, konieczność opieki nad osobą zależną, brak miejsc pracy w najbliższym otoczeniu, zły stan zdrowia. Rekomenduje się więc kontynuację włączanie do katalogu wsparcia w zakresie aktywnej integracji również usług społecznych i zdrowotnych kierowanych do uczestników.</p>
3.	<p>W jakim stopniu oferowane wsparcie wpłynęło na aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w województwie podkarpackim zarówno w</p>	<p>Zdecydowana większość uczestników wsparcia uważa wsparcie w obszarze aktywnej integracji za korzystne, głównie ze względu na osiągnięcie efektu podniesienia swojej samooceny, ale także ze względu na poprawę swojej sytuacji na rynku pracy. Osiągnięcie relatywnie więcej korzyści ze wsparcia deklarują osoby z niepełnosprawnościami, które częściej niż inni deklarują więcej nadziei na przyszłość i poprawę swojej sytuacji finansowej. Głównym czynnikiem</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	wymiarze zatrudnieniowym, jak i społecznym?	sukcesu aktywizacji tej grupy jest praca we wspartych podmiotach reintegracji społeczno-zawodowej.
4.	W jakim stopniu programy aktywizujące w ramach analizowanych działań są adekwatne do potrzeb grup docelowych?	Zatrudnienie uczestników w ramach projektów miało zazwyczaj charakter chwilowy, ponieważ ich miejsca pracy obejmowały rotacyjne staże u tych samych pracodawców współpracujących z realizatorem projektu lub doraźne prace społeczno-użyteczne oferowane przez PUP. Badani uczestnicy za najbardziej korzystne uważają działania z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej. Integracja edukacyjna cieszy się mniejszym uznaniem wśród uczestników, ponieważ nie zapewniły one większości badanych pracy w wyuczonym zawodzie. Uczestnicy podejmowali potem inne aktywności zawodowe. Należy bowiem pamiętać, iż główną potrzebą uczestników projektów aktywnej integracji była poprawa sytuacji zawodowej i zdobycie stabilnego zatrudnienia.
5.	W jakim stopniu uzyskane dotychczas efekty wsparcia w ramach badanego obszaru można uznać za trwałe? Jakie czynniki wpływają (pozytywnie i negatywnie) na utrzymanie trwałości efektów projektów?	Trwałość efektów wsparcia w postaci zatrudnialności uczestników zależy od czynników strukturalnych zidentyfikowanych w ramach udzielania odpowiedzi na pytanie 2 oraz od skutecznego pośrednictwa pracy. Trwałość podmiotów reintegracyjnych wspartych w Programie zostanie zapewniona w okresie dłuższym niż przewidziany, niemniej jednak udzielane wsparcie ograniczać się będzie – bez dalszego dofinansowywania do integracji społecznej i powierzchniowej integracji edukacyjnej. W opinii badanych niepracujących uczestników projektów, potrzebne są dalsze działania, ze szczególnym uwzględnieniem integracji społecznej, skierowane do nich osobiście. W przypadku projektów infrastrukturalnych Poddziałania 6.2.2 należy odnotować pełny stopień wykorzystania wspartej infrastruktury i przewidywaną przez beneficjentów trwałość efektów dłuższa niż 5-cio letnia.
6.	Jak należy ocenić efektywność projektów realizowanych w ramach działań 8.1 i 8.2?	Efektywność projektów należy uznać za satysfakcjonującą, różnice kosztów jednostkowych poszczególnych projektów są uzasadnione udziałem takich kategorii kosztowych jak staże, instruktor zawodu, kursy zawodowe, wyjazdy integracyjne, a więc interwencjami o najwyższym współczynniku wspierania efektywności zatrudnieniowej.

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
7.	Jaki jest poziom komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej w ramach badanego obszaru?	Bezpośrednia komplementarność między projektami EFS i EFRR została zidentyfikowana zaledwie w 5-óch projektach, niemniej mechanizmy zachowania komplementarności oparte o przeznaczenie infrastruktury na cele EFS i do użytku grup docelowych EFS pozwoliły na uzupełnienie deficytów w skali regionu w wysokim stopniu. Istotne znaczenie miało dedykowanie niektórych konkursów 8 MOF stanowiących regionalne bieguny wzrostu. Osiągnięto także wysoką komplementarność wsparcia z PO PŻ poprzez przyjęte kryteria konkursowe, co pozwoliło na uzyskanie efektu komplementarności w min. 50% realizowanych interwencji. Projekty EFS charakteryzują się poza tym wysokim stopniem komplementarności międzyprogramowej z innymi projektami realizowanymi przez beneficjentów w obszarze aktywnej integracji.
8.	W jaki w sposób zapewnione jest wypełnianie zasad horyzontalnych, tj. zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zasady równości szans kobiet i mężczyzn, zasady zrównoważonego rozwoju?	Wypełnianie zasad horyzontalnych realizowane jest na każdym etapie wdrażania interwencji, poprzez dostosowanie zajęć integracyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością i zapewnienie kryteriów dostępu do udziału w projekcie niezależnych od płci. Zastosowano także szereg rozwiązań energooszczędnych, prowadzono również zajęcia promujące zasadę zrównoważonego rozwoju wśród uczestników projektu. Realizacja zasad horyzontalnych nie sprawiała beneficjentom żadnego problemu,
9.	Jakie można przedstawić rekomendacje dla okresu programowania 2021-2027 w zakresie wdrażania projektów w zakresie aktywnej integracji?	Oprócz wspomnianych przy poprzednich pytaniach badawczych rozwiązań w zakresie wzmocnienia narzędzi integracji zawodowej i społecznej należy zalecić kontynuację działań prowadzonych w bieżącej perspektywie. Biorąc pod uwagę planowane w przyszłym okresie włączenie nowej grupy docelowej wsparcia w obszarze aktywnej integracji: obywateli państw trzecich należy zasygnalizować relatywnie niskie zainteresowanie realizacją tych interwencji wśród beneficjentów RPO WP 2014-2020 (15%). Rekomenduje się więc przeprowadzenie szerokiej akcji promocyjnej i informacyjnej, szczególnie wśród organizacji pozarządowych

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		dotyczących zasad udzielania wsparcia i metod jego realizacji. Należy przy tym rozważyć, biorąc pod uwagę trudną dostępność tej grupy docelowej, uwzględnianie kosztu rekrutacji uczestników w kosztach bezpośrednich, a nie pośrednich.
10.	Czy, a jeżeli tak, to jaki wpływ na realizację wsparcia w ramach aktywnej integracji miała sytuacja związana z epidemią COVID-19?	COVID-19 oddziaływał na niemal 50% wszystkich interwencji z obszaru aktywnej integracji. Jego konsekwencje przyspieszały proces wycofywania się niektórych uczestników z projektu, ze względu na wykluczenie cyfrowe uczestników oraz realizację integracji zawodowej w formie warsztatowej lub stażowej, konsekwencje pandemii spowodowały wydłużenie okresu realizacji projektów. Niemniej, sytuacja ta nie wpłynie na osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu.

Obszar 2 Usługi społeczne i zdrowotne

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
1.	1. Jaka jest teoria zmiany wsparcia (logika interwencji) w aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym? Czy zastosowana logika interwencji pozwoli/pozwoła na osiągnięcie spodziewanych efektów interwencji w ramach RPO WP 2014-2020?	Logika interwencji w obszarze usług zdrowotnych i usług społecznych znajduje potwierdzenie w sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. Województwo podkarpackie charakteryzuje się wysoką liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności, plasując się znacznie powyżej średniej dla kraju. Wskazane cele realizowane były poprzez mechanizm wsparcia usług społecznych w szczególności usług, opiekuńczych oraz wsparcia usług zdrowotnych. W trakcie wsparcia zidentyfikowano występowanie następujących czynników interwencji w logikę interwencji: pandemia COVID 19 i jej konsekwencje, opóźnienia w opracowaniu RPZ (Regionalnych Programów Zdrowotnych - RPZ), wzrost wsparcia rodzin np. poprzez instrument 500+, starzenie się społeczeństwa. Czynniki te wpływały na opóźnienia projektowe oraz brak skuteczności realizacji typu projektu odnoszącego się do W ocenie przedstawiciele IP opóźnienia w opracowaniu RPZ utrudniły proces wdrażania pewnych elementów programu. W obszarze wsparcia infrastrukturalnego w Działaniu 6.2 zmodernizowano kluczowe podmioty ochrony zdrowia, ponadto w trybie nadzwyczajnym wzmacniano ich zdolność reagowania na konsekwencje pandemii COVID-19. Wsparto także

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		<p>infrastrukturalnie 31 podmioty pomocy społecznej na potrzeby realizacji usług społecznych.</p> <p>Logika Działania 8.4 jest trafna i pozwoli/pozwoliła na osiągnięcie spodziewanych efektów interwencji w ramach RPO WP 2014-2020. Zaplanowane działania kompleksowo odpowiadają na zidentyfikowane problemy w zakresie zwiększenia dostępności miejsc świadczenia usług społecznych, w tym usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej, zwłaszcza na obszarach gdzie identyfikowano deficyty w tym zakresie.</p>
2	<p>Jaka jest skuteczność wsparcia w obszarze usług zdrowotnych i społecznych, w tym w usługach wsparcia rodziny i pieczy zastępczej?</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia osiągnięcia zidentyfikowanych na etapie programowania celów RPO WP 2014-2020, - identyfikacja typów/rodzajów projektów, które najbardziej przyczyniają się do realizacji celów Programu i zaspokajają zidentyfikowane potrzeby, - identyfikacja obszarów o największych potrzebach, w tym finansowych, - ocena działań organizacyjno-technicznych podjętych przez IZ RPO WP 2014-2020, a także przez IP RPO WP 2014-2020-WUP, tj. analiza na poziomie przyjętych rozwiązań instytucjonalnych (m.in. ocena warunków konkursowych i systemu oceny projektów, ewolucja 	<p>Realizacja wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego w ramach wsparcia usług społecznych i zdrowotnych jest satysfakcjonująca. Wskaźniki produktu ujęte na poziomie Programu zostaną przekroczone. W Programie, do końca 2020 roku dominowali odbiorcy usług zdrowotnych, w tym najczęściej wypożyczalni sprzętu. W usługach społecznych najczęściej wybieranym typem projektu były usługi opiekuńcze i asystenckie z dużym komponentem usług środowiskowych. W opinii uczestników projektów szeroki katalog możliwych do realizacji działań projektowych cechuje generalnie bardzo wysoki poziom skuteczności. Największą skutecznością wsparcia rozumianą jako dotarcie z pomocą do określonych grup docelowych mamy do czynienia w przypadku osób z niepełnosprawnością. Na podstawie analizy desk research i prowadzonych wywiadów bezpośrednich z IP należy ocenić pozytywnie podejmowane działania organizacyjno-techniczne w tym system kryteriów wspierający deinstytucjonalizację, dedykowanie konkursów 8 MOF i/lub poszczególnym rodzajom usług. Skutkiem interwencji było często pojawienie się nieplanowanych efektów realizacji projektów (niewyrażonych w jej celach), pozytywnych, stanowiących o dodatkowej wartości wsparcia. Najczęściej wskazywano na efekty o charakterze „miękkim” m.in. większa integracja i uspołecznienie uczestników, wzrost pewności siebie, wzrost zaangażowania i motywacji do dalszych działań. Występowania efektu tzw. creamingu jest w przypadku omawianej interwencji ograniczona; świadczy to o prawidłowym „skalibrowaniu” warunków udzielania wsparcia, tak by ograniczać skalę ww. efektu</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	<p>kryteriów oceny, ocena procesu naboru projektów, podjęte działania informacyjno-promocyjne), -identyfikacja szans i barier związanych ze wsparciem w obszarze usług zdrowotnych i społecznych, w tym w usługach wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, – identyfikacja czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia założonych celów (tj. pozytywnych) oraz czynników, które utrudniły realizację założonych celów (tj. negatywnych), w tym czynników zależnych i niezależnych od IZ RPO WP 2014-2020 oraz IP RPO WP 2014-2020, zarówno na poziomie Programu, jak i projektu oraz wskazanie ich przyczyn.</p>	<p>Odnotowano wysoką skuteczność wsparcia w zakresie usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Realizacja wszystkich wskaźników mierzących efekty wsparcia w obszarze usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej jest na zadowalającym poziomie. Część ze wskaźników przekroczyła wartości docelowe określone w Programie. Efekty pozostają odroczone w czasie z racji, że pewna liczba projektów pozostaje nadal w realizacji. Nie identyfikuje się ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych wskaźników programowych.</p> <p>Projekty Działania 8.4 realizowane były zgodnie z założeniami programowymi, obejmowały teren całego województwa.</p> <p>Zadbano o realizację różnorodnych typów projektów w ramach interwencji Działania 8.4, co jest zgodne z założeniami programowymi. Typy projektów możliwe do realizacji w bieżącym okresie programowania wyczerpały w ocenie beneficjentów w dużej mierze możliwości wsparcia dla Działania 8.4.</p> <p>Projekty Działania 8.4 odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby w zakresie dostępności do usług środowiskowych i rozwijają ofertę placówek wsparcia dziennego i świetlic. Projekty wspierają dostęp do kompleksowego wsparcia dla rodzin sprawujących pieczę zastępczą poprzez zapewnienie stałego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, diagnozy i terapii dzieci umieszczanych pod ich opieką, mających na celu wzrost ich wiedzy i kompetencji rodzicielskich i wychowawczych. Jak wynika z TDI z przedstawicielem beneficjenta jak również przedstawicielami IZ/IP praca ze specjalistami przynosi największe i najbardziej wymierne efekty.</p> <p>Zastosowane rozwiązania organizacyjno-techniczne na poziomie instytucjonalnym są optymalne. Zarówno warunki konkursowe, sposób komunikacji z wnioskodawcami, jak i zapisy stosowane w regulaminach konkursów, w tym kryteria oceny były właściwie dostosowane do wnioskodawców i nie sprawiało im trudności ich zrozumienie. Beneficjenci biorący udział w badaniu ilościowym oraz studiach przypadków w większości nie mieli</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		<p>trudności w spełnieniu kryteriów oceny projektów. Biorąc pod uwagę duże zainteresowanie wsparciem w ramach Działania 8.4 oraz wyniki badań ilościowych i jakościowych można stwierdzić, że podjęte działania informacyjno-promocyjne były skuteczne.</p> <p>Wśród czynników, które pozytywnie wpływają na osiągnięcie założonych celów należy wskazać wysoką adekwatność wsparcia wynikającą z przygotowania na etapie aplikowania o wsparcie szczegółowej diagnozy potrzeb i konsultacji założeń projektu z potencjalnymi odbiorcami wsparcia. Istotnym czynnikiem skuteczności wsparcia jest kompleksowość działań oferowanych w Działaniu 8.4. Niebagatelne znaczenie dla osiągnięcia założonych celów ma doświadczenie beneficjentów w przygotowywaniu i koordynowaniu projektów, a także potencjał merytoryczny. Wśród zidentyfikowanych czynników, które negatywnie wpływają na osiągnięcie założonych celów należy wskazać trudności w rozstrzyganiu postępowań przetargowych, problemy z rekrutacją odpowiedniej liczny uczestników projektu oraz z wyłonieniem personelu do obsługi projektu. Czynnikiem niesprzyjającym realizacji projektu są w takich sytuacjach także obciążenia administracyjne. Dzięki podjętym środkom zaradczym w odpowiedzi na doświadczane przez beneficjentów trudności, ewentualne opóźnienia w realizacji harmonogramu projektów nie będą miały wpływu na osiągniętą finalnie wartość wskaźników produktu i/lub rezultatu.</p> <p>Szansą związaną ze świadczeniem w woj. podkarpackim usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej jest identyfikowany popyt na usługi, w szczególności specjalistyczne. Szansą jest również identyfikowany potencjał wśród NGO specjalizujących się w zakresie usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Kluczowa jest intensyfikacja współpracy JST Z NGO w zakresie organizacji pieczy zastępczej oraz usług na rzecz dziecka i rodziny oraz wypracowanie standardów tej współpracy pomiędzy instytucjami.</p>
3	Czy, a jeżeli tak to w jakim stopniu interwencja w badanym obszarze	W obszarze usług społecznych i zdrowotnych Program przyczynił się w pełni do powstania nowych DDP na terenie regionu, nowych 17 mieszkań chronionych. Mniejszy jest

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	<p>przyczyniła się do zmiany w dostępie do usług zdrowotnych i usług społecznych, w tym usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej?</p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza wpływu interwencji na proces dezinstytucjonalizacji usług badanego obszaru w województwie podkarpackim, – ocena dostępności usług społecznych i zdrowotnych, w tym usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej świadczonej przez podmioty publiczne i prywatne, w tym podmioty ekonomii społecznej, w formie instytucjonalnej i w środowisku, – ocena dostępności cenowej i jakości świadczonych w ramach obszaru usług, – analiza wpływu dostępności usług na poziom i jakość życia ich odbiorców, wpływ dostępności na ekonomiczne i społeczne usamodzielnianie się osób objętych wsparciem, – porównanie efektów różnych form wsparcia, – analiza skutków interwencji w postaci pojawienia się nieplanowanych efektów 	<p>udział RPO WP 2014-2020 w przyroście liczby Klubów Seniora, co wynika z realizacji takich usług w regionie głównie ze środków krajowego Programu Senior+.</p> <p>Osiągnięto wysoki stopień deinstytucjonalizacji usług. Zapewniają one uczestnikom usługi dostosowane do ich indywidualnych potrzeb, umożliwiają im uczestniczenie w środowisku lokalnym (poprzez poprawę stanu zdrowia, czy też wsparcie sąsiedzkie), umożliwiają podejmowanie decyzji dotyczących postępowania usługodawcy wobec ich własnej osoby w trakcie działań projektowych. Analiza struktury wspartych interwencji, wskazuje, iż blisko połowa projektów uwzględnia aspekt opieki nieformalnej, tzn. uwzględnia komponent usług sąsiedzkich poza aspektem opieki formalnej, instytucjonalnej, świadczonej w środowisku lokalnym.</p> <p>W latach 2014-2020 poprawiła się dostępność asystentów rodziny, którzy w zdecydowanej większości powiatów dostępni są w każdej gminie. Nadal jednak dostrzega się deficyty tych specjalistów w szczególności na obszarach wiejskich. Dane dotyczące poradnictwa specjalistycznego wskazują na spadek dostępności tego rodzaju usług. Niezbędne jest kontynuowanie oraz rozwijanie punktów specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego) dla rodzin oraz osób sprawujących pieczę zastępczą, a także wspieranie współpracy NGOs z JST.</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	realizacji projektów (niewyrażonych w jej celach), zarówno pozytywnych stanowiących wartość dodaną oraz negatywnych – ubocznych; jeżeli takie wystąpiły, zostały zidentyfikowane należy je wskazać i opisać.	
4	<p>W jakim stopniu interwencja w obszarze usług zdrowotnych i usług społecznych, w tym usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej jest adekwatna do potrzeb grup docelowych?</p> <p>– analiza katalogu wsparcia w ramach działań 8.3 i 8.4 w kontekście potrzeb potencjalnych odbiorców i kompleksowości działań, w tym charakterystyka osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych wraz z określeniem rodzaju usług z których korzystają,</p> <p>– identyfikacja ewentualnych luk w proponowanym wsparciu,</p> <p>– identyfikacja trudności z zapewnieniem wsparcia, dotarciem do grup docelowych.</p>	<p>Analiza katalogu wsparcia w ramach działań 8.3 w kontekście potrzeb potencjalnych odbiorców i kompleksowości działań, w tym charakterystyka osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych wraz z określeniem rodzaju usług z których korzystają, potwierdza użyteczność wsparcia. Zdecydowanie poprawiła się sytuacja zawodowa opiekunów osób zależnych, wzrosło poczucie własnej wartości uczestników, poprawiła się ich sytuacja w lokalnej społeczności.</p> <p>Istotnym problemem w skali większości powiatów była niska dostępność poradnictwa specjalistycznego i usług asystenta rodziny. W perspektywie lat 2014–2020 sytuacja w województwie zmieniła się w dość istotnym zakresie. Spadła liczba klientów pomocy społecznej, niemniej jednak we wszystkich powiatach wzrósł współczynnik obciążenia osobami starszymi. Wzrost ten był szczególnie wysoki w miastach oraz gminach miejsko-wiejskich. Oznacza to, że występuje potrzeba dalszego rozwijania usług społecznych i zdrowotnych ukierunkowanych na osoby w wieku 60 lat i więcej. W większości powiatów spadł zasób mieszkaniowy, oznacza to, że perspektywy zapewnienia mieszkania dla osób w kryzysie bezdomności, w tym dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą są niskie. Podobnie też maleją szansę na upowszechnienie instytucji mieszkań wspomaganych czy chronionych. Poprawiła się dostępność asystentów rodziny, którzy w zdecydowanej większości powiatów dostępni są w każdej gminie.</p> <p>Katalog zidentyfikowanych odbiorców wsparcia jest zgodny z założeniami programowymi odnośnie do grup docelowych. Odbiorcami działań projektowych są głównie kobiety oraz</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		<p>osoby zamieszkujące obszary wiejskie i obszary miejskie o średniej wielkości zatrudnienia.</p> <p>Istotną rolę na etapie rekrutacji uczestników do wsparcia odegrała doświadczona kadra tj. pracownicy MOPS oraz asystenci rodziny, dzięki którym udało się zmotywować uczestników do udziału w projekcie jak również do pracy nad sobą już w trakcie trwania projektu.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 8.4 było adekwatne do potrzeb. Najchętniej korzystano z usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (93%), w tym w usług wsparcia rodziny (91%).</p> <p>W toku badania zidentyfikowano potrzebę ciągłego podnoszenia kompetencji w zakresie pełnienia PZ. Jednym z obszarów wymagających szkolenia są aspekty związane z procesem usamodzielniania się wychowanków.</p>
5	W jakim stopniu uzyskane dotychczas efekty wsparcia w ramach badanego obszaru można uznać za trwałe? Jakie czynniki wpływają (pozytywnie i negatywnie) na utrzymanie trwałości efektów projektów?	<p>Uzyskana ocena dotychczasowego wsparcia w ramach wsparcia usług zdrowotnych i społecznych w ramach działania 8.3 pozwala na uznanie trwałości efektów wsparcia, choć z uwagi na charakter świadczonych usług - ściśle związanych z samym okresem świadczenia danej usługi. W kolejnej perspektywie finansowej EFS+ zasadne będzie rekomendowanie premiowania na etapie oceny projektów doświadczania wnioskodawców realizujących projekty w zakresie usług zdrowotnych i usług społecznych.</p> <p>Biorąc pod uwagę poziom realizacji wskaźników programowych oraz zakładanych w UoD w projektach Działania 8.4, oraz wnioski z wywiadów pogłębionych wskazujące na duże zapotrzebowanie na wsparcie nawet po zakończeniu działań projektowych, trwałość efektów zostanie utrzymana. Identyfikowany potencjał aplikacyjny wśród beneficjentów w zakresie dalszego zwiększania liczby miejsc świadczenia usług a także identyfikowany popyt na wsparcie są kluczowymi czynnikami wpływającymi w pozytywnym sensie na utrzymanie trwałości efektów. Trwałość efektów po zakończeniu działań projektowych zależeć będzie także od sytuacji osobistej uczestnika.</p>
6	Jak należy ocenić efektywność projektów	Efektywność świadczonych usług społecznych, zdrowotnych oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej jest wysoka.

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	realizowanych w ramach działań 8.3 i 8.4? – relacja między kosztami, nakładami, zasobami a osiągniętymi efektami proponowanych form wsparcia.	Zdaniem beneficjentów, relacja między kosztami, nakładami i zasobami a osiągniętymi efektami wsparcia, była optymalna. Większość z nich oceniła, że nie udało się osiągnąć takich samych efektów projektu przy niższych kosztach projektu.
7	Jaki jest poziom komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej w ramach badanego obszaru? – skuteczność mechanizmów zapewnienia komplementarności; czy realizowane projekty w obszarze EFS i EFRR przyczyniają się wspólnie do realizacji i osiągnięcia celów Programu, czy działania współfinansowane w ramach EFS są uzupełnieniem dla wsparcia w obszarze EFRR, – analiza czy działania współfinansowane z EFS były uzupełniane przez środki własne samorządów oraz środki pochodzące z programów krajowych, – komplementarność wsparcia w ramach poddawanych analizie działań z działaniami Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 i innych Programów Operacyjnych.	<p>Poziom komplementarności pomiędzy działaniami EFS i EFRR rozumiany jako spójność celów jest wysoki i nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych mechanizmów jego wzmocnienia. W ramach Programu zapewniono podstawowe mechanizmy komplementarności, także za pomocą kryteriów.</p> <p>Komplementarność wsparcia w ramach działania 8.3 występuje z działaniami infrastrukturalnymi w ramach działania 6.2.1 w zakresie infrastruktury zdrowia i 6.2.2. w obszarze infrastruktury społecznej. Komplementarność poza Programem dotyczyła głównie POPŻ 2014-2020 oraz Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015–2020 (wraz z jego kontynuacją na lata 2021-2025) i Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 (wraz z jego kontynuacją jako Program Wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025).</p> <p>W toku badania zidentyfikowano komplementarność wsparcia w Działaniu 8.4 z działaniami POPŻ 2014-2020. Jako skuteczne należy ocenić zastosowanie kryterium premiującego na etapie rekrutacji osoby korzystające z PO PŻ. Poziom komplementarności zewnętrznej pomiędzy działaniami w ramach Działania 8.4 a innymi PO jest optymalny i nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych mechanizmów jego wzmocnienia.</p>
8	W jaki w sposób zapewnione jest	Poziom realizacji zasad horyzontalnych w projektach jest wysoki. Realizacja zasad horyzontalnych miała miejsce na

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	wypełnianie zasad horyzontalnych, tj. zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zasady równości szans kobiet i mężczyzn, zasady zrównoważonego rozwoju?	wszystkich etapach realizacji projektu, począwszy od etapu rekrutacyjnego, przez promocyjno-informacyjny, aż po realizację i świadczenie usług. Nie odnotowano trudności lub ograniczeń w związku z realizacją zasad horyzontalnych w projektach. Procedury związane z zapewnianiem zgodności interwencji z politykami horyzontalnymi są optymalne i nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych mechanizmów ich wzmacniania.
9	Czy, a jeżeli tak, to jaki wpływ na realizację wsparcia w ramach analizowanego obszaru miała sytuacja związana z epidemią COVID-19?	Zidentyfikowano wpływ epidemii COVID-19 na realizację wsparcia w ramach analizowanego obszaru, w szczególności w zakresie terminowości realizacji projektów. Opóźnienia w realizacji projektu powiązane z COVID-19 związane były z koniecznością odroczenia działań w projekcie z uwagi na wprowadzone obostrzenia. Skala takich przypadków nie była jednak duża z uwagi na fakt, że realizacja części projektów zakończyła się przed wystąpieniem pandemii COVID-19. Dzięki podjęciu przez beneficjentów stosownych działań zaradczych, możliwe było zachowanie ciągłości działań.
10	9. Jakie można przedstawić rekomendacje dla okresu programowania 2021-2027 w zakresie wdrażania projektów w zakresie wdrażania projektów w obszarze usług zdrowotnych i społecznych, w tym w usługach wsparcia rodziny i pieczy zastępczej? – analiza przyszłego zapotrzebowania w regionie w badanym obszarze, – zaproponowanie rozwiązań, dla zdiagnozowanych problemów/barier/wyzwań,	Z uwagi na negatywne efekty pandemii COVID-19 i lockdown skala i zakres wsparcia w obszarze usług społecznych i zdrowotnych świadczonych obecnie w ramach działania 8.3 będzie musiał być znacznie większy niż w obecnym okresie programowania. Szczególny nacisk powinien zostać położony na wsparcie profilaktyki zdrowia psychicznego w kolejnej perspektywie 2021+. Należy zminimalizować niedostateczną dostępność usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, a niepełnosprawność jest zjawiskiem negatywnie wpływającym na możliwość podejmowania aktywności zawodowej i społecznej. Zasadne będzie ponadto rozszerzenie form organizacyjnych opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi o ośrodki i usługi opieki paliatywnej. Należy przewidzieć możliwość realizacji działań zmierzających do rozwoju nowych form mieszkalnictwa chronionego. Rekomenduje się rozszerzenie katalogu

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	zarówno na poziomie Programu, jak i projektów, które należy zastosować w kolejnej perspektywie finansowej, – identyfikacja działań, które należałoby wspierać w kolejnej perspektywie (zarówno działań, które powinny być kontynuowane w kolejnej perspektywie, jak i nowych działań, które wynikają z bieżących potrzeb).	wsparcia o możliwości finansowania szkolenia kandydatów na opiekunów i asystentów OzN. W obszarze obecnego działania 8.4 poziom dofinansowania w bieżącym okresie programowania był optymalny. W perspektywie finansowej 2021-2027 należy więc utrzymać alokację na projekty z obszaru usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na podobnym poziomie, co pozwoli na zaspokojenie zidentyfikowanego zapotrzebowania na wsparcie. Należy kontynuować: - wsparcia szczególnie w zakresie poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej, w tym dla opiekunów doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, - dalsze rozwijanie oferty środowiskowej placówek wsparcia dziennego i tworzenie nowych placówek na obszarach gdzie w dalszym ciągu istnieją braki tego rodzaju ośrodków - wzmacnianie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwijanie rodzinnych form pieczy zastępczej. Zidentyfikowano potrzeby wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków pieczy, wsparcia zarówno dla opiekunów jak i wychowanków w celu właściwego ukierunkowania – niezbędne jest kształtowanie nowych umiejętności umożliwiających odnalezienie się w tej sytuacji zaangażowanych stron. Kluczowe jest wykorzystanie potencjału sektora pozarządowego oraz wypracowanie standardów współpracy pomiędzy JST a NGO w zakresie organizacji wsparcia dla rodziny i pieczy zastępczej.

Obszar 3 Ekonomia społeczna

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
1	Jaka jest teoria zmiany wsparcia (logika interwencji) w obszarze ekonomii społecznej? Czy zastosowana logika interwencji pozwoli/pozwoiliła na	Teoria zmiany zakłada, że w podstawowe problemy wiążą się z niskim potencjałem kadrowym, finansowym, sprzętowym i lokalowym PS, jak i z problemami oraz deficytami potencjalnych założycieli PS, niewystarczającą widocznością PS w regionie oraz deficytami współpracy PS między sobą i z innymi podmiotami. Odpowiedzią na to ma być wsparcie na czterech głównych polach: wzmocnienie potencjału

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
	osiągnięcie spodziewanych efektów interwencji w ramach RPO WP 2014-2020?	<p>istniejących PS, wsparcie tworzenia nowych podmiotów, wsparcie dla potencjalnych założycieli i pracowników PS, zwiększenie widoczności ES przez działania animacyjne oraz koordynacja i wzmocnienie całego procesu poprzez projekt pozakonkursowy realizowany w ramach Działania 8.6. Działania te mają przyczynić się do wzmocnienia potencjału podmiotów ES, zapewnienie im stabilizacji rynkowej i samodzielności, stworzenia nowych podmiotów i nowych miejsc pracy w już istniejących podmiotach, a poprzez to – do poprawy sytuacji społecznej i zawodowej osób tworzących PS-y (kadry zarządzającej i pracowniczej) oraz zwiększenia udziału PS w realizacji usług społecznych.</p> <p>Zastosowana logika interwencji w dużej mierze przyczynia się do realizacji bezpośrednich rezultatów (tworzenie miejsc pracy w PS-ach, tworzenie nowych PS-ów), jednak tylko po części przyczynia się do dużych zmian w życiu społecznym i zawodowym osób tworzących PS-y.</p>
2	Jaka jest skuteczność wsparcia w obszarze ekonomii społecznej?	<p>Realizacja skwantyfikowanych celów programu nie jest zagrożona. Zarazem stwierdzono problemy z realizacją zakładanych przez projektodawców celów nieskwantyfikowanych. Większość barier w realizacji wsparcia ES w regionie ma charakter systemowy i nie jest związana z praktyką realizacji projektów. Najważniejsze obszary potrzeb sektora również wiążą się z koniecznością dokonania zmian na poziomie systemowym.</p>
3	W jakim stopniu wsparcie udzielone przez podmioty ekonomii społecznej wpłynęło na zmianę sytuacji uczestników projektów?	<p>Na poprawę sytuacji dzięki udziałowi w projekcie najczęściej wskazują przedstawiciele/pracownicy PS (41,5% uczestników z tej grupy wskazuje, że ich sytuacja się poprawiła) oraz przedstawiciele firm spoza ekonomii społecznej (31,0%); rzadziej – uczestnicy indywidualni (31%), czyli w dużej mierze osoby zagrożone wykluczeniem społecznym stanowiące główną grupę docelową wsparcia. W grupie respondentów, którzy nie umieli odpowiedzieć na pytanie o rolę, w jakiej wzięli udział w projekcie, na poprawę sytuacji wskazuje tylko 12,9%. Rzadko poprawę sytuacji deklarują też pracownicy samorządu, co wynika najczęściej z</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		<p>ich stosunkowo dobrej sytuacji już na początku uczestnictwa w projekcie.</p> <p>Poprawa sytuacji życiowej, według największego odsetka uczestników, polegała na podniesieniu swoich umiejętności/kwalifikacji zawodowych (73,3% w podgrupie osób, które deklarują poprawę sytuacji życiowej) lub na podniesieniu poczucia własnej wartości i samooceny (47,8%). Respondenci zdecydowanie rzadziej deklarują poprawę swojej sytuacji finansowej w wyniku wsparcia (8,9%). Mają jednak poczucie, że pozytywnie zmieniła się ich sytuacja na rynku pracy. Poprawę sytuacji na rynku pracy deklaruje 46,9% uczestników indywidualnych i 64,7% przedstawicieli/pracowników PS.</p>
4	W jakim stopniu działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej realizowane w ramach RPO WP 2014-2020 odpowiadają na potrzeby rozwojowe ekonomii społecznej w regionie, w tym działających przedsiębiorstwach społecznych?	<p>Efekty wsparcia w największym stopniu odnoszą się do obszaru zatrudnienia i obszaru wsparcia przedsiębiorczości/przedsiębiorstw; w stosunkowo ograniczonej mierze wspierana jest reintegracja społeczna i zawodowa osób najbardziej zagrożonym wykluczeniem. W rekrutacji uczestników do projektów Działania 8.5 zaobserwowano efekt creamingu. W związku z tym, że dla wielu przedsiębiorców PS jest przede wszystkim formą prawną zapewniającą dostęp do finansowania ze środków publicznych, istnieje w Działaniu 8.5 znaczne ryzyko wystąpienia efektu jałowej straty.</p>
5	W jakim stopniu formy wsparcia oferowane przez podmioty ekonomii społecznej odpowiadają na potrzeby indywidualnych uczestników projektów?	<p>Projekty zazwyczaj odpowiadały potrzebom uczestników, zwłaszcza w zakresie wsparcia finansowego. Zastrzeżenia dotyczyły najczęściej działań edukacyjnych: szkoleń i doradztwa świadczonych przez osoby mające duże kwalifikacje, ale nieznające w pełni specyfiki ekonomii społecznej. Respondenci wskazywali przede wszystkim na potrzebę wsparcia związanego z ekonomicznym/biznesowym aspektem działalności podmiotów, sprzedażą, pozyskiwaniem zleceń, budowaniem pozycji na rynku oraz wsparcia inwestycyjnego dla już istniejących PS.</p>
6	Jak należy ocenić efektywność projektów realizowanych w ramach działań 8.5 i 8.6?	<p>Średni koszt jednego miejsca pracy utworzonego w przedsiębiorstwie społecznym wyniósł 87 489,73 PLN. Z aktywizacyjnego punktu widzenia, projekty w zakresie ES są dość kosztowne, jednakże w dłuższej perspektywie są trwałe, jeżeli prowadzą do usamodzielnienia rynkowego podmiotów.</p>

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
7	W jakim stopniu uzyskane dotychczas efekty wsparcia w ramach badanego obszaru można uznać za trwałe? Jakie czynniki wpływają (pozytywnie i negatywnie) na utrzymanie trwałości efektów projektów?	Trwałość efektów Działania 8.5 i Działania 8.6 w dużej mierze zależy od tego, czy PS utworzone bądź wsparte w ramach projektu pozostaje w systemie wsparcia ES. Skutkiem tego jest podejmowanie przez PS działań, które sprzyjają pozostaniu w systemie, mimo iż takie działania mogą być sprzeczne z priorytetami rozwojowymi podmiotu (np. zwiększanie zatrudnienia). Może to mieć również wpływ na trwałość wcześniej utworzonych miejsc pracy, gdyż skłania pracodawcę (PS) do nieprzedłużania zatrudnienia powyżej 18 miesięcy.
8	Jaki jest poziom komplementarności wewnętrznej i zewnętrznej w ramach badanego obszaru?	Nie występuje komplementarność EFS/EFRR w ramach Programu. Komplementarność EFS/EFR zachodzi między RPO WP 2014-2020 i Programem Interreg Europa Środkowa, w związku z realizowanym przez ROPS projektem SENTINEL. W ramach EFS występuje komplementarność z Działaniem 2.9 Rozwój ekonomii społecznej
9	W jaki sposób zapewnione jest wypełnianie zasad horyzontalnych, tj. zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zasady równości szans kobiet i mężczyzn, zasady zrównoważonego rozwoju?	Projekty na rzecz ekonomii społecznej w praktyce realizują w sposób skuteczny polityki horyzontalne. Zapewniają równy udział kobiet i mężczyzn oraz duży udział osób z niepełnosprawnościami wśród uczestników.
10	Czy, a jeżeli tak, to jaki wpływ na realizację wsparcia w ramach analizowanego obszaru miała sytuacja związana z epidemią COVID-19?	Epidemia COVID-19 była główną przyczyną ograniczenia działań projektowych i opóźnień w zakresie realizacji części wskaźników opisujących postęp realizacji Działania.
11	Zalecenia i rekomendacje dla okresu programowania 2021-2027 w obszarze ekonomii społecznej	Z uwagi na to, że PS nie biorą udziału w przetargach o zamówienia publiczne JST ze względu na to, że nisko oceniają swoje szanse i efektywność takich działań, rekomenduje się, by promować stosowanie klauzul społecznych PZP wśród przedstawicieli JST regionu.

LP	Pytanie badawcze	Syntetyczna odpowiedź
		Konieczne jest także: wsparcie dla istniejących PS w zakresie usług rozwojowych, zasadne byłoby więc przeznaczenie części środków przeznaczonych na usługi rozwojowe przedsiębiorstw sektorowi ES i przyznanie OWES roli Operatora. Konieczne jest także przeorientowanie znaczącej części wsparcia sektora ES na działania niezwiązane z tworzeniem miejsc pracy, biorąc pod uwagę że ok. 20% przedsiębiorstw społecznych statystycznie nie przetrwa 5 lat..